

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО
СТОПАНСТВО
ОБЩОИКОНОМИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА „ИКОНОМИЧЕСКА СОЦИОЛОГИЯ“

РЕЗЮМЕТА

на

научните трудове

на гл. ас. д-р Михаела Михайлова Мишева

катедра „Икономическа социология“, УНСС

(които не повтарят представените за придобиване на ОНС „доктор“ и за
заемане на академична длъжност „главен асистент“)

Относно:

Участие в конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“

по професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки
за културата, научна специалност Социология (социология на миграциите),

обнародван в ДВ, бр. 60 от 29.07.2022 г.

София, 2022 г.

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

GENERAL ECONOMICA FACULTY

DEPARTMENT OF ECONOMIC SOCIOLOGY

A B S T R A C T S

of academic papers by

Chief Assistant Professor Mihaela Mihaylova Misheva, PhD

Department of Economic Sociology, UNWE

(which don't repeat the papers submitted for acquiring educational scientific degree of “doctor” and obtaining the academic position of “chief assistant professor”)

Subject: Participation in competition for acquiring academic position “Associate Professor” professional field 3.1. Sociology, antropology and culture studies, specialty Sociology (Sociology of migration), promulgated in State Gazette, issue 60 of 29.07.2022

ПУБЛИКУВАНИ МОНОГРАФИИ

Мишева, М. (2022), Завръщаща се миграция и социално-икономическо развитие, изд. УНСС, ISBN 978-619-232-602-9

Целта на монографията е да разкрие връзката между миграционните процеси в лицето на завръщащите се мигранти и социално-икономическото развитие на изпращащата държава, чрез комплексен анализ на миграциите на завръщането и отношението им към социално-икономическото развитие от социологическа гледна точка. Разбирането на миграционните процеси в тяхната цялост на съдържание и функции е вградено в мултидисциплинарен подход на основата на социологията. Социологическият начин за поставяне на изследователски въпроси интегрира научните подходи за да се осъществи комплексен анализ на миграциите и влиянието им върху социално-икономическото развитие на родината на мигрантите.

В първата глава са представени различни изследователски подходи за концептуализирането на темата от различни дисциплини като социология, политология, антропология, история, икономика, етнография, право. Представянето на миграционните теории включва и културните митове за миграцията на завръщане. Проследена е историята на международните трудови миграции, разграничени са пет периода и са посочени техните специфични особености.

Във втората глава са разгледани различните теоретичните подходи към миграцията. За всеки от представените теоретични модели е предложена критика и са изнесени ключовите елементи по отношение на завръщащата миграция. На основата на разработена таксономия на миграционните теории се откроява социологията на миграцията, като отделна дисциплина при изследването на миграционните процеси. Специално внимание е отделено на социологическата интерпретация на миграциите и социологическото им разбиране като социален процес в контекста на всички изменения на социалната структура и статусните характеристики на различните групи население. Анализират се значението и трансформациите на социалния, културния и символни капитал на завръщащите се мигранти, ролята на техните социални мрежи в страните на произход, дестинация и завръщане, проявленията им като дейци на промяната и социално-икономическото развитие. Конструирана е аналитична рамка за оценка на степента на подготвеност и моделите на мобилизиране на ресурси, възприети от завръщащите се (преди и след завръщането). Предложени са изводи относно условията,

при които завръщащите се могат да бъдат успешни дейци на промяната в своята родина, а ефектите от завръщането им да са положителни.

По аналогичен начин в следващата трета глава се представят теориите за социално-икономическото развитие, като се анализира тяхната връзка с миграциите и концептуализирането им. Разграничението, между социални, политически, културни, икономически, географски, исторически фактори при изследванията на развитието, към което анализът се придържа, отвежда към концепциите за т. нар. транснационални хабитуси и процесите на трансформация на мигрантския социален капитал. Тематизирани са разнообразните класически и съвременни социологически теории на развитието с фокус върху техните културални измерения и ролята на доверието, като аспект на социалния капитал, разглеждан като важна характеристика на развитието. Специален акцент е поставен върху концепцията на Амартия Сен за развитието като свобода и т.нар. „подход на възможностите“ („capability approach“), поради неговата ориентация към интердисциплинарна интеграция на различни изследователски полета. Посочват се предимствата на „подхода на възможностите“, предлаган от Сен, който позволява интеграцията на различни академични дисциплини, занимаващи се с развитието и миграциите, защото задава „широка нормативна рамка за оценка на индивидуалното благополучие и социалните договорености, за разработване на политики и предложения за социални промени в обществото.

Глава четвърта предлага концепция за прилагането на т. нар. подход на възможностите на Амартия Сен и Марта Нусбаум към релацията миграции - социално-икономическо развитие. Прилагането на този подход се представя като широка нормативна рамка за оценка на индивидуалното благополучие и за разработването на предложения и политики за социални промени. Обобщават се, наред с това, формите на въздействие /като трансфер на норми и идеи, човешки капитал, предприемачество, парични трансфери и пр./ на завръщащата се миграция върху изпращащата страна както в позитивен, така и в негативен аспект. Един от акцентите е „brain circulation“ /в смисъл на обмен на знания и информация в миграционните мрежи/ и възможности за „brain gain“ /т.е. за приобщаване на висококвалифицирани мигранти/.

В петата глава на монографията са представени емпирични данни за връзката на завръщащата се миграция в България и социално-икономическото развитие на страната. Въз основа на статистическа информация, първоначално е направена обща характеристика на миграционните процеси в България и са очертани основните тенденции през последното десетилетие. Впоследствие са анализирани данни от

национално количествено изследване сред завръщащите се мигранти проведено в рамките на проекта „Завръщащите се мигранти: сегментация и стратификация на икономическата мобилност“, финансиран от фонд „Научни изследвания“, както и данни от НСИ. Дискутирани са и многопосочните ефекти на пандемията от Ковид 19 върху миграционните процеси. Предложен е иновативен подход за измерване на устойчивостта на завръщането, отчитащ и „подхода на възможностите“ на А. Сен, чрез разработения от Мишева, Гетова и Бакалова индекс на ре-емиграция посредством измерване на готовността и желанието за ново заминаване. Кумулативният характер на индекса дава възможност да се регистрира вероятността за заминаване/оставане, независимо от мотивите, които стоят зад това решение, като въз основа на тази вероятност се разграничават четири групи завърнали се мигранти .

Шестата глава на монографията е посветена на националните и международни политики в областта на миграцията и завръщането по отношение на националните диаспори в чужбина, на стимулирането на ремиграцията, на реинтеграцията на завръщащите се мигранти. Предложена е обобщена аналитична рамка на интеграционната политика, насочена към завърнали се българи, съдържаща и оценка на нейната целесъобразност в различни сфери като пазар на труда, образование, здравеопазване, пенсионно дело, политическо и гражданско участие, дългосрочен престой, институционална ангажираност, регионални измерения, информационна и дигитална ангажираност.

The aim of the monograph is to reveal the relationship between migration processes in the face of returning migrants and the socio-economic development of the sending country, through a complex analysis of return migrations and their relationship to socio-economic development from a sociological point of view. Understanding migration processes in their totality of content and functions is embedded in a multidisciplinary approach based on sociology. The sociological way of posing research questions integrates scientific approaches to carry out a complex analysis of migrations and their impact on the socio-economic development of the migrants' homeland.

In the first chapter, different research approaches to the conceptualization of the topic from different disciplines such as sociology, political science, anthropology, history, economics, ethnography, law are presented. The presentation of migration theories also includes cultural myths about return migration. The history of international labor migrations is traced, five periods are distinguished and their specific features are indicated.

In the second chapter, different theoretical approaches to migration are discussed. For each of the theoretical models presented, a critique is offered and the key elements regarding return migration are outlined. The author has developed taxonomy of migration theories where the sociology of migration stands out as a separate discipline. Special attention is paid to the sociological interpretation of migrations and their sociological understanding as a social process in the context of all changes in the social structure and status characteristics of different population groups. The meaning and transformations of the social, cultural and symbolic capital of returning migrants, the role of their social networks in the countries of origin, destination and return, their manifestations as agents of change and socio-economic development are analyzed. An analytical framework was constructed to assess the degree of preparedness and resource mobilization patterns adopted by returnees (before and after return). Conclusions are suggested regarding the conditions under which returnees can be successful agents of change in their homeland and the effects of their return are positive.

In an analogous way, the following third chapter presents the theories of socio-economic development, analyzing their relationship with migrations and their conceptualization. The distinction, between social, political, cultural, economic, geographical, historical factors in development studies, to which the analysis adheres, leads to the concepts of the so-called transnational habits and the processes of transformation of migrant social capital. Various classic and contemporary sociological theories of development are thematized, with a focus on their cultural dimensions and the role of trust, as an aspect of social capital, seen as an important characteristic of development. Special emphasis is placed on Amartya Sen's concept of development as freedom and the so-called "capability approach", due to its orientation towards interdisciplinary integration of different research fields. The advantages of the "opportunities approach" proposed by Sen are pointed out, which allows the integration of different academic disciplines dealing with development and migration, because it sets "a broad normative framework for assessing individual well-being and social arrangements, for developing policies and proposals for social changes in society.

Chapter four offers a concept for the application of the so-called capability approach of Amartya Sen and Martha Nussbaum to the relation migrations - socio-economic development. The application of this approach is presented as a broad normative framework for assessing individual well-being and for developing proposals and policies for social change. In addition, the forms of impact (such as transfer of norms and ideas, human capital, entrepreneurship, monetary transfers, etc.) of return migration on the sending country in both positive and

negative aspects are summarized. One of the highlights is "brain circulation" /in the sense of exchange of knowledge and information in migration networks/ and opportunities for "brain gain" /i.e. for integration of highly qualified migrants/.

The fifth chapter of the monograph presents empirical data on the relationship between return migration in Bulgaria and the socio-economic development of the country. Based on statistical information, a general description of the migration processes in Bulgaria was initially made and the main trends during the last decade were outlined. Subsequently, data from a national quantitative survey among return migrants conducted within the project "Return Migrants: Segmentation and Stratification of Economic Mobility", funded by the Scientific Research Fund, as well as data from NSI, were analyzed. The multi-directional effects of the Covid 19 pandemic on migration processes were also discussed. An innovative approach to measure the sustainability of return is proposed, taking into account A. Sen's "capability approach", through the re-emigration index developed by Misheva, Getova and Bakalova by measuring the readiness and desire for a new departure. The cumulative nature of the index makes it possible to record the probability of leaving/staying, regardless of the reasons behind this decision, distinguishing four groups of return migrants based on this probability.

The sixth chapter of the monograph is about the national and international policies in the field of migration and return in relation to national diasporas abroad, to the stimulation of remigration, to the reintegration of returning migrants. A generalized analytical framework of the integration policy aimed at returned Bulgarians is proposed, including an assessment of its expediency in various spheres such as the labor market, education, health care, pensions, political and civic participation, long-term stay, institutional commitment, regional dimensions, information and digital engagement.

Група Г

1. Публикувана монография, която не е представена като основен хабилитационен труд.
Нончев А., Минчев М., Зарева И., Бошнаков В., Бакалова “, Мишева М., Христова М., (2020) Завръщащите се мигранти, Издателски комплекс – УНСС, 2020, ISBN 978-619-232-396-7

Брой авторски страници: 117, съответно - глава 1, глава 11, части от глава 6:
<https://www.cceol.com/search/book-detail?id=1059738>

Монографията представлява успешна симбиоза между няколко важни в методологически и аналитичен план пласта: теоретичен, емпиричен, практико-приложен. Съставена е от три части и единадесет глави. Тук са представени резюмета само на глава 1, глава 11, части от глава 6, поради участието на авторката в гореспоменатия конкурс. Глава първа „Миграцията: основни теоретични парадигми“ представя теоретичната рамка на монографията. Задълбочено са проследени научните тълкувания на движения в глобален план като важно заключение е, че изследването им трябва да е комплексно и интердисциплинарно, за да се постигне оптимален резултат. Аналитичната рамка представлява обосноваване и критично разглеждане на основните парадигми и визии за миграционните процеси и техните причинни основания. Дискутират се различни типове теории, които представят обяснителния ракурс на миграциите на микро, макро и мезо ниво. Приноси в тази глава са и таблиците, които успяват да класифицират теоретичните изследвания на миграцията. В шеста авторите анализират икономическите, образователно-квалификационните и статусните неравенства и мобилност на завръщащите се мигранти. Съществено е заключение на авторите, че миграцията зад граница води до значително преструктуриране на личните доходи и до тяхното нарастване, независимо от факта, че то е много по-ниско от това на местните. И обратно – при завръщане в България доходите и нивото на трудова заетост на мигрантите значително спадат, което показва, че основните причини за завръщането в страната не са икономически. В глава 11 се разглежда реинтеграцията като комплекс от сфери, които засягат завърналите се временно или постоянно мигранти в България. Застъпено е мнението, че политиките за завръщането, подпомагане и реинтеграция на ремигрантите трябва да са дългосрочни, да започнат още по време на пребиваването зад граница, а резултатите ще са видими след години, като за тяхното реализиране е необходим и значителен икономически подем на страната. Направен е критичен анализ на международната и национална правна рамка и провежданите политики на миграция и завръщане.

The monograph represents a successful symbiosis between several methodologically and analytically important layers: theoretical, empirical, practical-applied. It consists of three parts and eleven chapters. Summaries of only Chapter 1, Chapter 11, parts of Chapter 6 are presented here, due to the author's participation in this habilitation contest. Chapter One "Migration: Main Theoretical Paradigms" presents the theoretical framework of the monograph. The scientific interpretations of movements on a global scale have been thoroughly traced, and an important conclusion is that their study must be complex and interdisciplinary in order to achieve an

optimal result. The analytical framework is a justification and critical examination of the main paradigms and visions of migration processes and their causal bases. Different types of theories are discussed that present the explanatory angle of migrations at the micro, macro and meso level. The tables that manage to classify the theoretical studies of migration are also helpful in this chapter. In the sixth, the authors analyze the economic, educational-qualification and status inequalities and mobility of returning migrants. It is a significant conclusion of the author that migration abroad leads to a significant restructuring of personal incomes and to their growth, regardless of the fact that it is much lower than that of natives. And vice versa - upon returning to Bulgaria, the incomes, and the level of employment of migrants drop significantly, which shows that the main reasons for returning to the country are not economic. Chapter 11 examines reintegration as a complex of spheres that affect temporarily or permanently returned migrants in Bulgaria. The opinion is advocated that the policies for the return, assistance and reintegration of remigrants should be long-term, starting already during the stay abroad, and the results will be visible after years, and for their realization, a significant economic rise of the country is also necessary. A critical analysis of the international and national legal framework and the implemented migration and return policies has been made.

2. Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове

**Мишева, М. Мрежовият подход за анализ на миграционни процеси, Научни трудове на УНСС, 2015, т. 2, стр. 363-394, ISSN (print): 0861-9344
ISSN (online): 2534-8957**

Студия е посветена на миграционните процеси в международен план. В изследователското поле е разгърнат теоретичният потенциал на мрежовия подход към миграциите, търсейки отговори на въпросите: Как възникват в научното поле и какво внасят в него мрежовите теории? Кой са теоретичните понятия, ключови за миграциите и тяхното изследване? Основната теза на студията се свежда до твърдението, че днес мрежовите теории са най-адекватният, теоретичен подход към миграциите, с епистемологичен заряд за анализ на интеграцията на имигрантите посредством социалния капитал. Социалните мрежи позволяват да видим миграциите не само, като индивидуални решения на мигриращите, а като общо следствие - продукт на междуперсонални интеракции, вградени в икономическата и политическа среда, разкриват същността на съвременните миграционни процеси като „самоподдържащи се“,

уравновесяват микро и мезо равнището на анализа: има място за на цяла поредица от субекти: семейство, приятели, работодатели. Позволяват пресягане и към макро ниво: парични трансфери, информационни трансфери и миграционни политики. Миграциите се поставят в континуума на процеса „миграция-интеграция“, който да бъде анализиран чрез социалния капитал на участниците в миграционни мрежи. Направен е опит за представяне на възможностите пред интеграционния процес на имигрантския социален капитал. Анализът е подкрепен с данни от: емпирично социологическо изследване на тема „Социални мрежи и социален капитал на имигрантите в България“, проведено в рамките на проект финансиран по НИД на УНСС през 2014 г.; публикации на БНБ за емиграционните трансфери; изследвания на Световната банка за миграционните парични трансфери в определени държави и данни от Евростат. Представени са и някои основни параметри на европейската миграционна политика посредством добри практики и стратегически документи.

The study examines international migrations as a network theory object. The research field spreads through the question: What is the analytical potential of network theories in migration? What are the theoretical concepts, key for migrations processes and research? The main thesis of this study is limited to the statement that today network theories are the most appropriate analytical approach to migration with epistemological potential to improve integration through social capital. Network theories allow us to see migration not only through individual decisions of migrating but as a general result - product of interpersonal, interactions, embedded in the economic and political environment; reveals the essence of contemporary migration as a "self-sustaining"; balanced micro and meso level analysis - there is room for a whole range of subjects: family, friends, employers. Reaching also through macro level: remittances, information flow and migration policies. Migrations are placed on a continuum that can be analyzed through the social capital of the participants in the migration networks. An attempt was made to present the possibilities for the integration process of social immigrant capital. The analysis is supported by data from: an empirical study on the topic "Social networks and social capital of immigrants in Bulgaria" conducted within the project financed by the Research Activity of National and World Economy in 2014 ., publications of the National Bank of Bulgaria; World Bank researches, data from Eurostat and some basic parameters of the European migration policy, best practices and strategic documents.

Mihaela Misheva; Antoaneta Getova; Maria Bakalova ,Returnees’ Reintegration “Back At Home” And Sustainability Of Return“ в: Завръщащите се мигранти : Европейски и български перспективи : Сборник с доклади от научна конференция УНСС, 28.02.2020 / Ред. кол. Андрей Нончев. - София : Издателски комплекс - УНСС, 2020, стр. 143-159, ISBN 978-619-232-346-2 , авторски текст 60%

Студията се фокусира върху връзката между устойчивост на завръщането на мигрантите в България и реинтеграцията им. Основната хипотеза е, че проблемната реинтеграция след завръщането, може да намали устойчивостта на завръщането и да подтикне завърналите се към ре-емиграция. На основата на дискусия върху различните разбирания за завръщането, устойчивостта му и реинтеграцията на завръщащите се, е изграден модел за анализ на връзката между устойчивостта на завръщането и реинтеграцията на завръщащите се „у дома“. Централен в рамките на модела е разработеният „индекс на реинтеграцията“, който свързва интеграцията след завръщането със степента на подготвеност за ре-емиграция. Макар че, в основата на индекса са икономическите фактори, взети са под внимание и други социални и субективни фактори, свързани с устойчивостта на завръщането. Моделът и индексът се използват за анализ на емпирични данни от национално представително проучване сред завръщащите се мигранти в България, като при около 70 % от завръщащите се или почти липсват мотиви за оставане в България (12,4%) или са с висока вероятност за ре-емиграция (56,3%). Резултатите разкриват целеви групи и фактори, по отношение на които могат да се разработват и таргетираат политики за устойчиво завръщане.

The study focuses on the relationship between the sustainability of migrants’ return to Bulgaria and the reintegration of returnees. The main hypothesis is that problematic post-return reintegration may hamper the sustainability of return and encourage returnees to re-emigrate. Based on a discussion of the different understandings of return, its sustainability and the reintegration of returnees, a model for analyzing the relationship between the sustainability of return and the reintegration of returnees "at home" is built. Central to the model is the constructed “reintegration index”, which links post-return integration with the degree of readiness for re-emigration. Although the index is based on economic factors, other social and subjective factors related to the sustainability of returns have been taken into account too. The model and the index are used for analysis of empirical data from a nationally representative survey among returning migrants in Bulgaria. The analysis reveals that about 70% of returnees either have almost no reason to stay in Bulgaria (12.4%) or have a high probability of re -

emigration (56.3%). The results reveal target groups and factors against which sustainable return policies can be developed and targeted.

Бакалова, М., Мишева, М., Устойчивост на завръщането и ре-емиграция: перспективите на завръщащите се в България, 2019, Списание на Българска академия на науките, кн. 2. Стр. 26-32
<http://www.stil.bas.bg/journBAS/PDFs/SP-BAN-kn-2-2019-PECHAT.pdf>

Статията има за цел да очертае отношенията между устойчивост на завръщането и мотивация за завръщане, реинтеграция и циркулярност през призмата на субективните възприятия и гледни точки на хората, които се връщат в България. Емпиричните данни от проведено качествено изследване сред завърнали се мигранти показват връзка между характера на мотивацията за завръщане и успешната социална и икономическа интеграция, от една страна, и устойчивостта на завръщането, от друга. Данните потвърждават – с известни уговорки – следните хипотези: първо, устойчивостта на връщането е по-голяма, когато мотивацията за връщане е по-голяма и свързана с емоционалната рефлексивност на мигранта; второ, циркулярната миграция и реемиграцията са в обратна зависимост от успешната икономическа реинтеграция след завръщането. Тези хипотези са основани и логически свързани с предположенията и разбиранията за теорията на социалните мрежи и транснационализма като теоретични парадигми на завръщането.

The article aims to outline the relations between sustainability of the return and motivation for return, reintegration and circularity through the prism of the subjective perceptions and perspectives of people returning to Bulgaria. The empirical data from a carried out qualitative study show a relation between the nature of the motivation for return and the successful social and economic integration, on one hand, and the sustainability of the return, on the other. Data confirm – with some reservations – the hypotheses that: first, sustainability of the return is greater when the motivation of the return is more related to the emotional reflexivity of the migrant; second, circular migration and re-emigration are in reverse dependence on the successful economic reintegration after the return. These hypotheses are based and logically related to the assumptions and understandings of the social network theory and the transnationalism as theoretical paradigms to the return migration.

Мишева, М. Идентичността като избор и бунт, сборник с доклади от юбилейна научна конференция посветена на 40-ата годишнина от създаването на катедра Икономическа социология, „Икономическа социология 4.0“, Издателски комплекс – УНСС, стр. 144-150, ISBN 978-954-644-872-9

Статията представя проблемите на съвременните конфликти при разбиранията за идентичността. Целта на текста е да зададе насока за мисловен експеримент посредством свързването на аналитични полета в областите социология, икономика, семиотика и психология. Под въпрос е поставена цивилизационната парадигма за да се очертаят съвременните разбираня за идентичността, посредством хипотеза за конструктивното им влияние върху общественя и личностен интегритет. В основата на проблематизациите са концепциите за идентичността на нобеловия лауреат Амартя Сен и световноизвестната лингвистка, философ и психолог Юлия Кръстева.

The article presents the problems of contemporary conflicts in understandings of identity. The purpose of the text is to set a direction for a thought experiment by connecting analytical fields in the fields of sociology, economics, semiotics, and psychology. The civilizational paradigm is questioned in order to outline modern understandings of identity, by means of a hypothesis about their constructive influence on social and personal integrity. The basis of the problematizations are the concepts of identity of the Nobel laureate Amartya Sen and the world-famous linguist, philosopher and psychologist Yulia Krasteva.

3. Студии, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация

Bakalova M., Misheva M., Explanations of economic rationality challenged: Contemporary return migration to Bulgaria, 2018, Economic Studies journal, Bulgarian Academy of Sciences - Economic Research Institute , Volume 27, Issue 2, 2018, Pages 80-101 ISSN 0205-3292 - Scopus

<https://www.scopus.com/record/display.uri?eid=2-s2.0-85054082969&origin=relist>

Студията разглежда един от най-интригуващите въпроси на съвременните миграционни изследвания, а именно - какво движи обратната миграция? Изследването търси отговори на микрониво по отношение на гледна точка на индивидуалните възприятия и рефлексии на мигрантите завръщащи се в България. Първоначалната хипотеза е, че

неикономически фактори, са водещи в мотивацията на българските граждани да се върнат в родината си, през последното десетилетие. Основното предположение е, че връщането към България не е провал на индивидуалната миграция, но трябва да се разглежда от гледна точка на концепцията за емоционална рефлексивност и може да бъде разгледана в рамките на теоретичната парадигма на транснационализма. Хипотезата се тества с качествени и количествени данни от национално проучване от 2017 г. и 100 дълбочинни интервюта с българи завърнали се у дома. Текстът е организиран в няколко части. След въведението, във втората част са методологическите аспекти на двете представени проучвания. Следващата част представя различни теоретични парадигми на обратната миграция и прави разлика между икономически и неикономически фактори на завръщане, както и между рационалност и емоционалност на мотивацията. Концепцията за емоционална рефлексивност е въведена като обяснителна рамка за неикономическа емоционална мотивация за връщане. В третата част е анализът на качествените социологически данни за мотивацията на завърналите се лица, илюстрирана с цитати от дълбочинните интервюта. Изследването прави се съпоставка между качествени и количествени данни за мотивацията и причини за завръщане на мигрантите. Анализът потвърждава първоначалната хипотеза. Основните изводи са, че "връщането" на български мигранти в България не може да се разбира без да се вземат предвид факторите, свързани с жизнения цикъл, връзката с дома и семейството, както и мотиви, свързани с емоционалната рефлексивност на мигрантите. Преобладаващо важни са неикономическите емоционални и рефлексивни мотиви за завръщане в България, които имат последици и възможности по отношение на разработването на ефективни политики и инициативи за насърчаване и подкрепа на завръщането.

The article addresses one of the most intriguing questions in current migration researches: what drives return migration? It seeks at a micro level to find out what motivates the return in terms of the individual perceptions and reflexions of migrants returning to Bulgaria. The initial hypothesis is that non-economic factors have been the leading ones that have prompted the Bulgarian citizens to return to their homeland over the last decade. The underlying assumption is that the return to Bulgaria is not a failure of individual migration, but should be regarded in terms of the concept of emotional reflexivity and can be examined within the theoretical paradigm of transnationalism. The hypothesis is tested against qualitative and quantitative data from a 2017 national survey and 100 in-depth interviews with Bulgarian returnees. The text is organized in several parts. Following the introduction, in the second part methodological

aspects of the two surveys are presented. Next part presents different theoretical paradigms of return migration and distinguishes between economic and non-economic factors of return, and between rationality and emotionality of the motivation. The concept of emotional reflexivity is introduced as an explanatory frame for non-economic emotional motivation for return. In the third part is the analysis of the qualitative sociological data on the returnees' motivation, illustrated by quotations from the in-depth interviews. A comparison is made between qualitative and quantitative data on the motivation and reasons for return. The analysis confirms the initial hypothesis. Authors conclude that the „return“ of Bulgarian migrants to Bulgaria cannot be comprehended without taking into account the factors related to life cycle and the relationship with home and family, as well as motives related to migrants' emotional reflexivity. The prevailing non-economic emotional and reflective motives for return to Bulgaria carry important implications and opportunities with regard to the development of effective policies and initiatives to encourage and support return.

Misheva, M., Return Migration and Institutional Change: The Case of Bulgaria, Economic Studies journal, Bulgarian Academy of Sciences - Economic Research Institute, issue 4, 2021, стр. от 187 до 202, ISSN 0205-3292 - Scopus

<https://www.scopus.com/record/display.uri?eid=2-s2.0-85108378407&origin=resultslist&sort=plf-f>

Студията обсъжда връзката между обратния миграционен поток и ефектите за изпращащата страна, особено за социално-икономическата промяна. Възприет е институционалният подход за анализ на възможните промени, които връщащите се мигранти биха донесли в родината си. Основната цел е да се разкрие възможният положителен ефект от международната миграция върху българското общество и особено върху социалните институции. Предположението, че завърналите се лица могат да бъдат дейци на промяната, се анализира в широката рамка на институционализма и данните от социологическо проучване на завърнали се мигранти. Микро и макроравнището на връзката „възвращаемост-социално-икономическа промяна“ се анализира през по-широкия поглед върху човешкия капитал и трансфера на социален капитал. Статията представя миграционния опит като полезен за интеграцията на завърналите се у дома и като влияние върху промяната на институционалната среда в страната.

The article discusses the relation between the return migration flow and the effects for the sending country, especially for the socio-economic change. An institutional approach has been adopted to analyze the possible changes that returning migrants would bring to their homeland. The main goal is to reveal the possible positive effect of international migration on the Bulgarian society and especially on the social institutions. The assumption that returnees may be agents of change is analyzed within the broad framework of institutionalism and data from a sociological survey of returned migrants. The micro and macro level of the “return-socio-economic change” relation is discussed through the broader view of the human capital and social capital transfer. The article presents the migration experience as helpful for the returnee’s integration at home and as a possible influence on the institutional environment in the country.

4. Студии, публикувани в нерелефирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове

Мишева, М., Бакалова, М. & Гетова, А. (2021), Устойчивост на завръщането и реинтеграция на завръщащите се в България: индекс на ре-емиграцията. Научни трудове на УНСС, (1), стр. 355-384. ISSN: 0861-9344

ISSN (online): 2534-8957

<https://ideas.repec.org/a/nwe/natrud/y2021i1p355-384.html>

Студията се фокусира върху връзката между устойчивост на завръщането на мигрантите в България и реинтеграцията им. Основната хипотеза е, че проблемната реинтеграция след завръщането, може да намали устойчивостта на завръщането и да подтикне завърналите се към ре-емиграция. На основата на дискусия върху различните разбирания за завръщането, устойчивостта му и реинтеграцията на завръщащите се, е изграден модел за анализ на връзката между устойчивостта на завръщането и реинтеграцията на завръщащите се „у дома”. Централен в рамките на модела е разработеният „индекс на реинтеграцията“, който свързва интеграцията след завръщането със степента на подготвеност за ре-емиграция. Макар че, в основата на индекса са икономически фактори, взети са под внимание и други социални и субективни фактори, свързани с устойчивостта на завръщането. Моделът и индексът се използват за анализ на емпирични данни от национално представително проучване сред завръщащите се мигранти в България. Резултатите разкриват целеви групи и фактори, по отношение на които могат да се разработват и таргетират политики за устойчиво завръщане.

The study focuses on the relationship between the sustainability of migrants' return to Bulgaria and their reintegration. The main hypothesis is that problematic reintegration after return can achieve the sustainability of return and encourage returnees to re-emigrate. At the basis of the discussion on the latest understanding of return, its sustainability and the reintegration of

returnees, a model is built to analyze the relationship between the sustainability of return and the reintegration of returnees "at home". Central to the model is the developed 'reintegration index', which relates post-return integration to the degree of readiness to re-emigrate. Although the index is based on economic factors, other social and subjective factors related to the sustainability of return are also taken into account. The model and the index are used to analyze empirical data from a nationally representative study among returning migrants in Bulgaria. The results reveal target groups and factors towards which sustainable recovery policies can be developed and targeted.

Ракаджийска, Т., Мишева, М., Христова, М. „Социалният капитал като лично достойние в мрежовата социална структура (Българският случай)“ , 2015, Научни трудове на УНСС, Том 2/2015, с. 179-233. ISSN 0861-9344. <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=520013>

Студията акцентира както върху теоретичните, така и върху практико-приложните въпроси на феномена „социален капитал“ като една от формите на капитала. „Капитал“ е може би централно, действащо като обяснителен принцип, но затова и ценностно най-натоварено понятие в икономиката и икономическата социология. От неговата интерпретация тръгва разработването на конфликтни политически идеологии. Целта е да изследваме социалния капитал именно като форма на капитала, т.е. като социално-икономически феномен, чиято функция е да носи полза (печалба) на притежателя (носителя) си. Експоненциалното нарастване на литературата, посветена на интерпретацията на този феномен, прави все по-трудно да се открият нови аспекти в това изследователско поле. Въпреки това ние ще предложим едно неконвенционално тълкуване на неговата *differentia specifica*, оттласквайки се от установената вече „митологема“, като същевременно се опитаме да я вплетем, „снемем“ в нашето разбиране за социалния капитал като лично благо, продукт на социалността. Доколкото се счита, че главната функция на митовите в съвременното социално пространство е да задават смисъла на социалните дейности и съответно на определени политически решения, дотолкова ще се опитаме да отграничим „митологемното“ в утвърдените подходи на „властелините мислители“ (А. Глюксман) към социалния капитал и да покажем предзадания смисъл чрез него. Ще представим една теоретична рефлексия и практико-приложна анамнеза на функцията на феномена в условията на съвременното национално пространство. За целта първо ще дискутираме въпроса за връзката „знание

– власт“ (М. Фуко), а после и подчиняването на социалното знание на властовите структури и създаването на митове в социалните науки. Ще представим в рамките на възможното действащата вече митологема, както и нейните ограничения, за да експлицираме нашето разбиране за социалния капитал като личностно достойние, даващо възможност на притежателите си да получават своите ползи. Като резултат на теоретичните дирения ще бъде представена верификацията на нашето разбиране за социалния капитал в реалното и виртуалното национално поле.

This paper attempts to focus on both, the theoretical and the practical aspects of the „social capital“ phenomenon as a form of capital. „Capital“ is perhaps a central concept in economics and economic sociology acting as an explanatory principle and thus the most value-charged one. Its interpretation has given rise to the development of conflicting political ideologies. The aim is to examine social capital precisely as a form of capital, i.e. as a socio-economic phenomenon whose function is to bring benefits (profits) to its holder (carrier). The exponential growth of literature devoted to the interpretation of this phenomenon makes it increasingly difficult to identify new aspects in this research field. However, we will offer an unconventional interpretation of its differentia specifica moving away from the established „myth“, yet weaving, or „transmitting“ it in our understanding of social capital as a „private good“, a product of sociality. Insofar as the main function of myths in contemporary social space is considered to be to provide meaning to social activities and accordingly to certain political decisions, we will attempt to differentiate the mythical in the established approaches to social capital of „rulers-thinkers“ (A. Glucksmann) and to reveal the pre-given meaning through it. We will present a theoretical reflection and an applied anamnesis of the function of the phenomenon in modern national space. To this end, firstly, we will discuss the link „knowledge-power“ (M. Foucault), and secondly, the subordination of social knowledge to structures of authority and the creation of myths in social sciences. We will also present to the extent possible the already existing myth and its restrictions in order to explicate our understanding of social capital as personal property enabling its holders to receive benefits. The verification of our understanding of social capital in the real and virtual „national“ field will be demonstrated as a result of our theory quest.

5. Публикувана глава от колективна монография

Мишева М., Глава II Миграционни политики, т. 2.2.1, 2.2.2, 2.2.4 и т. 2.3 Минчев, М., Маркова, Е., Зарева И., Христова-Балканска И., Бошнаков, В., Мишева, М.,

Българската емиграция: теории, политики, емпирични изследвания, изд. Икопис, 2012, стр. 46-49, 71-82, 83-89, ISBN 978-954-91905-8-8

Монографията представя по-голямата част от резултатите по проект „Българската диаспора в Западна Европа: трансгранична мобилност, национална идентичност и развитие” (Договор № ДИД 02/21 от 17.12.2009 г.). В глава 2 „Миграционни политики в България“ са представени и анализирани миграционните политики на страната в законодателно отношение. Присъства и сравнителен анализ на стратегическите документи на миграционната политика на България. В изследователската част от текста е представено авторско изследване Резултати от ЕСИ „Интеграция на имигранти от трети страни”, проведено в рамките на проект BG EIF 2007/01-01.01 „Състояние и тенденции на миграцията и политики за интеграция на имигранти в България”, реализирано от ИСК при УНСС, финансиран от Европейския интеграционен фонд. Специално внимание е обърнато на миграционната политика на Испания, чрез отделен изследователски казус на интеграционните и миграционни планове на испанската държава.

The monograph presents the majority of the results of the project "Bulgarian Diaspora in Western Europe: cross-border mobility, national identity and development" (Contract No. DID 02/21 of 17.12.2009). Chapter 2 "Migration policies in Bulgaria" presents and analyzes the country's migration policies in legislative terms. There is also a comparative analysis of the strategic documents of Bulgaria's migration policy. The research part of the text presents the author's research results of the ESI "Integration of immigrants from third countries", carried out within the project BG EIF 2007/01-01.01 "Status and trends of migration and policies for the integration of immigrants in Bulgaria", realized from ISK at UNSS, financed by the European Integration Fund. Special attention is paid to the migration policy of Spain, through a separate case study of the integration and migration plans of the Spanish state.

Група 3

1. Публикуван университетски учебник

Мишева, М., 2022, Международни миграции , ИК на УНСС

Учебникът е в обем от 113 нестандартни страници, отделно от които са определен брой страници с допълнителни учебни материали. Структуриран е в увод, седем глави и

списък с използваната литература. Всяка глава започва с дефинирането на заложените учебни цели и е конструирана в няколко параграфа (от два до седем в различните глави), а в края има въпроси за проверка на знанията. Представени са периодизации на международните миграционни процеси и на миграциите от и към България (първа глава), на различните класически и съвременни миграционни теории и парадигми (втора глава), разгледани са и субектите или действащите лица (трета глава). Акцент е поставен върху въпросите за интеграцията на мигрантите (шеста глава) и миграционните политиките (седма глава). Изведена е и връзката между миграциите и развитието (глава пета) като специфична пресечна точка на няколко научно-изследователски и практико-политически полета. В отделна глава са представени въпросите за измерването на миграционните процеси (глава четвърта). Допълнително към всяка тема са разработени материали за онагледяване на материала със съвременни дигитални форми за представяне на материала като flash cards, линкове и QR кодове, при сканирането на които студентите могат да свалят допълнителни материали за четене или да отворят онлайн тест за проверка на наученото

The textbook is 113 pages plus a certain number of pages with additional study materials online. It is structured in an introduction, seven chapters and a bibliography. Each chapter begins with the definition of learning objectives and is constructed in several paragraphs (from two to seven in the different chapters), and at the end there are questions to check knowledge. Periodizations of international migration processes and migrations from and to Bulgaria are presented (chapter one), the various classic and modern migration theories and paradigms (chapter two), the subjects or actors are also examined (chapter three). Focus on issues of migrant integration (Chapter Six) and migration policies (Chapter Seven). The relationship between migration and development (chapter five) is also brought out as a specific point of intersection of several scientific research and practical policy fields. In a separate chapter, questions about the measurement of migration processes are presented (chapter four). In addition to each topic, materials have been developed to visualize the material with modern digital forms for presenting the material such as flash cards, links and QR codes, by scanning which students can download additional reading materials or open an online test to check what they have learned.

Мишева, М., Икономическа култура, в Икономическа социология / Андрей Нончев и др. ; Рец. Благой Колев, Валентина Миленкова . – София : Издателски комплекс – УНСС, 2017, стр. 220 - 253 , ISBN 978-619-232-017-1

Учебникът е насочен към студенти в различни специалности на УНСС. Авторската част на М. Мишева е глава осма „Икономическа култура“. Целите на текста са посочени като изясняване на дефинициите за култура, обяснение на взаимодействието между култура и икономика, очертаване на основните измерения на икономическата култура и влиянието на икономическата култура върху благосъстоянието. Представени са емпирични данни от изследвания на предприемаческата култура, нивата на доверие и изследвания на ценностите. Специално внимание е обърнато на връзката между теоретично и емпирично изражение на икономическата култура на работното място, организациите и нациите според парадигмата на Хеерт Хофстеде. Подробно са характеризирани измеренията на икономическата култура в България.

The textbook is for students in various specialties of UNWE. The author's part of M. Misheva is chapter eight "Economic Culture". The objectives of the text are stated as clarifying the definitions of culture, explaining the interaction between culture and economy, outlining the main dimensions of economic culture and the influence of economic culture on well-being. Empirical data from studies of entrepreneurial culture, levels of trust, and values studies are presented. Special attention is paid to the relationship between theoretical and empirical expression of economic culture in the workplace, organizations and nations according to Heert Hofstede's paradigm. Detailed description of dimensions of economic culture in Bulgaria are presented.